

Region Midtjylland
raastoffer@ru.rm.dk

Fredningsnævnet for Midtjylland / Øst
midtjyllandoest@fredningsnaevn.dk

10. september 2025

Sagsnr. S2025-1736
Dok. nr. D2025-23113
Journalnr. 8639041

Teknik og Miljø
Samsø Kommune
Søtofte 10, Tranebjerg
8305 Samsø
CVR/SE-nr. 23795515

Telefon: +45 87 92 22 00
Mail: kommune@samsoe.dk
www.samsoe.dk

Ekspeditionstid

Mandag-torsdag: 10 - 12
Torsdag desuden: 15 - 17
Fredag lukket

Telefontid

Mandag-torsdag: 9 - 12
og igen fra: 13 - 15
Fredag lukket

Persondata

Har du spørgsmål om kommunens
behandling af personoplysninger,
kan du rette henvendelse til
dpo@samsoe.dk tlf.: 51 37 71 41.

Høringssvar - råstofindvinding

Samsø Kommune har fra Region Midtjylland modtaget anmodning om bemærkninger til ansøgning om råstofindvinding på matr. Nr. 1a Nordby Hede, Nordby med høringsfrist 11. september 2025. Fredningsnævnet for Midtjylland har tilsvarende anmodet om en udtalelse fra Samsø Kommune i forbindelse med deres behandling af ansøgningen.

Det bemærkes i den forbindelse, at Aarhus Kommune varetager myndighedsopgaver på dele af Natur- og miljøområdet på vegne af Samsø Kommune, jf. lov om forpligtende kommunale samarbejder. Det gælder blandt andet natur, fredninger og vandforsyningsområdet, der er særligt relevante i denne sammenhæng. Høringssvaret her omhandler altså alene generelle synspunkter, samt de relevante myndigheds- og fagområder Samsø Kommune selv varetager.

Generelt

Samsø Kommune ønsker generelt at understøtte, at der kan ske en lokal indvinding af råstoffer, herunder også ved grusgraven i "Trekanten", Nordby hede. Kommunen er som ø-samfund i særlig grad afhængig af at forekomsten af råstoffer kan findes lokalt.

Som også bemærket i forbindelse med tidligere høringssvar til råstofplanlægningen og i forbindelse med konkrete sager / ansøgninger er den lokale indvinding af materialer til byggeri, vejvedligeholdelse, glatførebekæmpelse med grusning mv. af helt afgørende betydning for en mindre ø-kommune som Samsø, da disse materialer ellers skal importeres fra fastlandet.

Landskabelig og rekreativ værdi af området

Området omkring grusgraven består af særlige landskabstyper og stier, der er tilgængelige efter naturbeskyttelseslovens regler om offentlighedens adgang. Området har derfor en betydelig landskabelig og rekreativ værdi.

Kommunen vurderer, at efterbehandlingsplanen og den supplerende naturplan udarbejdet af NIRAS (bilag B3) i ansøgningsmaterialet generelt vil forbedre både den landskabelige og rekreative oplevelse af området efter indvindingsperioden, da disse indeholder flere tiltag end efterbehandlingsplanen for den tidligere tilladelse for området fra 2012. I ansøgningen efterlades indvindingsområdet som næringsfattig natur uden udlagt muld. Derudover etableres der lavvandszone på 3-5m, samt andre naturtiltag, der ikke fremgår af 2012-efterbehandlingsplanen. Samsø Kommune opfordrer derfor til, at efterbehandlings såvel som naturplan indgår i en evt. tilladelse til råstofindvinding.

Kommunen opfordrer endvidere til at støjvoldene nævnt i screeningsafgørelsen etableres med videst muligt hensyn til både den landskabelige og rekreative oplevelse af området, og at støjvoldenes højde, placering og midlertidighed specificeres i en tilladelse.

Planmæssige forhold:

Det ansøgte graveområde er udpeget i Kommuneplanen som økologisk forbindelse og bevaringsværdigt landskab. Med henvisning til efterbehandlingsplanen og den supplerende naturplan, er Samsø Kommune dog enige i Regionens vurdering af, at det ansøgte er i overensstemmelse med planlægningen for området.

Det ansøgte areal er, som det fremgår af regionens screeningsafgørelse, omfattet af en skovbyggelinje og beliggende i kystnærhedszonen. Da hele Samsø Kommune er kystnærhedszone, vil der imidlertid ikke aktuelt kunne henvises til en bedre placering i forhold til kystnærhedszone på øen.

Kommunen vurderer at etableringen af volde i området, der kan ændre på ind- og udsyn, kræver en dispensation fra

skovbyggelinjen (naturbeskyttelseslovens §17). Samsø Kommune er myndighed på området og vurderer at der kan meddeles en dispensation, med henvisning til at der er tale om et midlertidigt forhold, og til at området efter indvindingen vil fremstå åbent og tilgængeligt i forhold til den omkringliggende skov.

Miljø

Såfremt efterbehandlingsplanen følges, skal muldlaget i graveområdet ikke udlægges efter endt indvinding. Samsø Kommune gør derfor opmærksom på, at jordflytning kan kræve tilladelse efter planloven og jordflytningsbekendtgørelsen.

På baggrund af de i ansøgningen anførte afstande fra graveområdet til nærmeste OSD, BNBO, nitrat og sprøjtemiddelfølsomt indvindingsområde, samt drikkevandsboring til alment vandværk, samt at vandindvinding til vådsortering recirkuleres i gravesøen, forventer Samsø Kommune ikke, at det ansøgte vil påvirke grundvandet eller drikkevandsressourcen på Samsø væsentligt.

Da indvindingen foregår i en skov med 450 meter til nærmeste beboelse, samt at der hovedsageligt vådindvindes råstoffer, har Kommunen ingen indvindinger til Regionens vurdering af, at støj og støv ikke vil udgøre en væsentlig påvirkning. Samsø Kommune har generelt ingen indsigelser til Regionens vurdering af, at det ansøgte ikke er omfattet af krav om miljøvurdering.

Med venlig hilsen

Michael Kristensen
Formand, Teknik- og Miljøudvalget
aumk@samsøe.dk
4045 2356

Lars Skovgaard
Chef, Teknisk forvaltning
auls@samsøe.dk
4080 6670

Region Midtjylland
raastoffer@ru.rm.dk

Att: Nanna Renee Lauridsen

11. september 2025
Side 1 af 4

Vedr. høring over ansøgning om råstofindvinding på del af matr.nr. 1a Nordby Hede, Nordby i Samsø Kommune og udkast til screeningsafgørelse

TEKNIK OG MILJØ
By og Natur
Aarhus Kommune

Aarhus Kommune har fra Region Midtjylland modtaget anmodning om bemærkninger til ansøgning om råstofindvinding og udkast til screeningsafgørelse, med høringsfrist den 11. september 2025.

Sagen behandles i et forpligtende samarbejde mellem Aarhus og Samsø Kommuner efter Lov om forpligtende kommunale samarbejder. Aarhus Kommune, Teknik og Miljø er ifølge aftale indgået mellem Aarhus og Samsø kommuner bemyndiget til at træffe afgørelser efter naturbeskyttelseslovens bestemmelser, herunder besvare høringsmateriale og komme med udtalelser til Fredningsnævnet.

Natur og Miljø
Karen Blixens Boulevard 7
8220 Brabrand

Direkte telefon: 21 36 09 56

Sag: GEO-2013-029634
Dokumentnummer:
15141889

Teknik og Miljø's bemærkninger til ansøgning om råstofindvinding og screening i forhold til natur

Ansøgningen omhandler et område der tidligere har været omfattet af tilladelse til råstofgravning. Det vurderes at den nye ansøgning indeholder en efterbehandlingsplan der i højere grad end tidligere tager hensyn til naturforhold. Der synes dog tilsyneladende konstateret uoverensstemmelser mellem bilag B3 (efterbehandlingsplan fra NIRAS) og bilag B2 (grave- og efterbehandlingsplan). Bilag B2 indeholder f.eks. ikke angivelse af sikkerhedszone eller naturarealer omkring søerne og der er uoverensstemmelse med om der lægges muld ud i det efterbehandlede område. Det vurderes som en fejl, og at bilag B3 må anses som den reelle efterbehandlingsplan, da der er refereret til materialet fra B3 i udkastet til screeningsafgørelsen. Høringssvaret er således baseret på dette materiale. Det er dog også uklart om tiltagende i B3 bliver udført, eller om det blot er hensigtserklæringer?

Sagsbehandler:
Tue Skov

Nedenfor er oplistet bemærkninger til naturforhold som der bør medtages som vilkår til råstofindvinding og efterbehandling:

1. **Respektafstand til beskyttet natur (§3)**

For at sikre beskyttelsen af eksisterende naturarealer skal der etableres en respektafstand på minimum 10 meter til §3-beskyttet natur. Respektafstanden skal overholdes i såvel anlægsfasen som i den etablerede fase. Den midlertidige støjmur skal ligeledes overholde en respektafstand på 10 m til eksisterende beskyttede naturområder.

11. september 2025

Side 2 af 4

2. **Udsætning af dyr og planter**

Det skal præciseres, at der ikke må udsættes dyr eller planter i søerne, herunder fisk. Dette gælder både under og efter råstofindvinding.

3. **Ingen fodring i de naturudpegede områder**

Fodring i området, må ikke finde sted under og efter råstofindvindingen i det efterbehandlede område.

4. **Terrænhøjde og hydrologisk adskillelse**

Der skal sikres tilstrækkelig terrænhøjde omkring søerne således, at der ikke opstår forbindelse, også ved høj vandstand, mellem søerne, for at forhindre spredning af fisk.

5. **Efterbehandlingsplan og landskabelige hensyn**

Den fremlagte efterbehandlingsplan udgør en forbedring i forhold til tidligere planer, idet der er udlagt større naturarealer efter endt indvinding.

Arealerne skal efterbehandles med tilstrækkelig terrænhøjde over grundvandsspejlet, så der kan udvikles tør lysåben natur med hede-karakter. Det er uklart om tiltag beskrevet i efterbehandlingsplanen bliver udført eller blot er forslag. Det bør angives klart, at der etableres små, spredte fugtige lavninger/vandhuller for at fremme variationen i plante og dyreliv herunder Bilag IV-arter som strandtudse som er registreret i området. Vandhullerne bør etableres med varierende dybder og ikke have større vanddybde end at de udtørre ofte. De større søers form og placering fremstår dog fortsat kunstig. Der kunne tages større landskabelige hensyn ved at øge afstanden mellem søerne og udlægning af større sammenhængende naturarealer omkring dem. Dette vil forbedre balancen mellem råstofudnyttelsen på den ene side og de landskabelige/geologiske og de naturmæssige hensyn på den anden side.

6. **Ingen udlægning af muld og overjord ved efterbehandling**

Det fremgår af B3 efterbehandlingsplanen fra Niras, at der ikke lægges muld og overjord tilbage i forbindelse med efterbehandlingen af graveområdet. Dette er et vigtigt punkt for at skabe næringsfattig natur. Der er tilsyneladende en uoverensstemmelse med B2, hvor overjord fra støjvoldene omvendt beskrives spredt ved efterbehandlingen. Denne overjord kan desuden indeholde en større frøbank fra den tidligere fyrretræsbevoksning, hvilket ikke er hensigtsmæssigt at sprede i et område der skal bevares som lysåbent.

7. **Screeningens argumentation og nødvendige vilkår**

Screeningen fremhæver, at de nye søer erstatter en ensartet fyrreplantage med mere varierede fysiske forhold. For at søerne reelt tilfører området ny naturværdi – i form af større, potentielt

11. september 2025
Side 3 af 4

næringsfattige søer – er det som angivet ovenfor, afgørende, at der ikke udsættes fisk eller ænder, fodres eller tilføres næringsstoffer. Disse vilkår skal gælde allerede under råstofindvindingen og ikke først ved efterbehandlingens start.

8. **Skråningsforhold og variation**

Det angives at der etableres skråninger med hældning 1:2 hele vejen rundt om det udgravede område. Det anbefales, at der indarbejdes variation i skråningsforholdene, tilpasset det omkringliggende landskab. Sydvendte skråninger kan omvendt laves endnu stejlere til gavn for markfirben, mens andre områder bør være mindre stejle af hensyn til rekreative og landskabelige forhold.

9. **Efter råstofindvindingens ophør**

Efterbehandlingsplanen angiver at hele arealet udlægges til natur efter endt råstofindvinding. Det er således underforstået at det efterbehandlede område ikke kommer til at indgå i eventuelle fremtidige ansøgninger om råstofindvinding, hverken med oplag af materialer eller maskiner mv., hvilket bør fremgå af vilkår.

10. **Vedr. Habitatvurderingen s14.**

Det beskrives at det ikke er underligt at der er indfundet sig en lang række bilag IV arter i området. Området der har været udnyttet til råstofindvinding udgøres primært, rent arealmæssigt, af de store gravesøer hvor der næsten ikke er angivet nogen registreringer af bilag IV arter. Det understreger vigtigheden af, at de vilkår der er forslået ovenfor efterleves og at de tiltag der er foreslået af ansøger i efterbehandlingsplanen udføres.

11. **Levesteder for bilag IV arter**

Der er i efterbehandlingsplanen fra Niras, angivet en række tiltag til forbedring af levesteder for Bilag IV-arter i området, herunder diger, overvintringsgruber og lavninger mv. Det er uklart om disse tiltag bliver gennemført. Det er derfor vigtigt at det angivne naturområde i ansøgningen, etableres som tør, lysåben natur med hedekarakter, idet der således naturligt vil opstå egnede levesteder for bilag IV-arterne. Det bør fremgå af "gravetilladelsen" og efterbehandlingsplanen, at dette sikres.

12. **Skovbyggelinje.**

Der skal i følge ansøgningen etableres støjvolde for at minimere støjgener fra projektområdet. Det fremgår ikke af ansøgningsmaterialet præcist hvor støjvoldene placeres, samt hvor høje de bliver og hvor lang tid de skal stå der. Det fremgår ligeledes ikke hvad der skal ske med materialet når de fjernes igen. Det er vores vurdering at støjvolden kræver dispensation fra skovbyggelinjen.

11. september 2025
Side 4 af 4

Selve grusgraven som beskrevet i ansøgningen kræver ikke en forudgående dispensation fra skovbyggelinjen.

Teknik og Miljøs bemærkninger vedr. grund- og drikkevand

Graveområdet er beliggende i et område, hvor der ikke er drikkevandsinteresser. Nærmeste boring til alment vandværk er cirka 5,5 km mod nordvest (DGU.nr. 100.97). Nærmeste øvrige anlæg er anlæg til markvanding cirka 2,2 km mod syd. Aarhus Kommune har således ingen bemærkninger til udkast til screeningsafgørelse for så vidt angår grund- og drikkevand.

Den eksisterende indvindingstilladelse til indvinding af overfladevand til grusvask udløber 25. maj 2025. Det anbefales derfor, at der ansøges om fornyelse i god tid inden udløbet af den eksisterende tilladelse. I forbindelse med sagsbehandlingen vil der blive taget stilling til, om der skal installeres måleanordning til at måle vandforbruget, da dette ikke er obligatorisk jf. § 30 stk. 2 i bekendtgørelse om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg.

Da der skal indvindes under grundvandspejlet, skal der ligeledes gives tilladelse til grundvandssænkning.

Der er i øjeblikket en pukkel af sager indenfor vandforsyningsområdet. Det er derfor ikke muligt at give præcist bud på sagsbehandlingstiden, men et skøn er cirka 5 måneder fra fuldt oplyst ansøgningsmateriale er modtaget.

Med venlig hilsen

Tue Skov
Biolog

Fra: "holger" <holgler@frenning.dk>
Til: "Nanna Renee Lauridsen" <nanna.lauridsen@ru.rm.dk>
Sendt dato: 10-09-2025 14:10
Vedrørende: Indsigelse mod videre råstofindvinding i Grusgraven, Nordby hede, Samsø - sagsnr. 1-50-71-10-24

Til

Jordforurening og Råstoffer

Region Midt - Viborg, Skottenborg 26, 8800 Viborg

Sagsbehandler Nanna Lauridsen

Sagsnr. 1-50-71-10-24

Kære Nanna

I forbindelse med høring om videre udnyttelse af råstoffer fra grusgraven, Nordby Hede, Samsø, har jeg følgende indsigelser:

Det er evident, at der i årevis har været tvivl i det timelige og lovlige i aktiviteterne i **Grusgraven, matr. nr. 1a Nordby hede, Langørevej 1, 8305 Samsø.**

Først og fremmest er hele området omkring Grusgraven - TREKANTEN - omfattet af den store Stavnsfredningen af 1981. Kun qua den ene dispensation efter den anden - disse dispensationer er nærmest kommet pr. automatik - har den faktiske indvinding af sand, grus og sten kunnet finde sted.

Helt galt går det i januar d.å. da det går op for Region Midt, at der ganske enkelt ikke er lovhjemmel til indvinding af grusmaterialer i området. Der udstedes et straksforbud 20. januar d.å. mod al videre grusgravning i området på Trekanten.

Trods det faktum, at **I N G E N** med tilknytning til Grusgraven på Nordby Hede - herunder lodsejeren, brugerne af grusgraven, Samsø Kommune, Aarhus Kommune, Fredningsnævnet m.fl. - kan have været i tvivl om det penible i hele affæren, fortsatte den ulovlige indvinding af grus i hele 1½ år. Fra Region Midt lyder det blot: *Der er sket en fejl*. Det klinger hult. Hvorfor lader man Region Midt tage skraldet?

Hele området på Trekanten bærer svære spor af kraftige aktiviteter gennem de seneste 70 år. Et 25 ha. stort oprindeligt hedeområde fremstår i dag som et månelandskab. Hele 7 (SYV) søer er det blevet til gennem tiden. Og det oprindelige istidslandskab med strandenge og volde er for evigt ødelagt. Denne landskabsform anses for sjælden i DK. Man skal tilstræbe at lade det resterende og uberørte landområde på Trekanten fremstå som det oprindelige istidslandskab med hede og spredt bevoksning. For de allerede ødelagte naturværdier kan der intet gøres - udover at lade dette indgå i en større helhedsplan for hele området - uden menneskelig aktivitet.

Det vægtigste argument fra lodsejers side til fortsat indvinding af grusmaterialer på Trekanten er, at det er billigere at indvinde disse materialer på Samsø fremfor at sejle dem til øen. Dette er ikke sandt. Det er ikke dyrere - men sikkert billigere - at sejle grusmaterialer fra en af de store grusgrave i Jylland til Samsø. Denne praksis foregår allerede. Dette er verificeret af 2 forskellige grusleverandører i Jylland. Denne transport af materialer skal ikke foregå med lastbiler og færge men med en coaster med lasteevne på 3-4.000 tons.

For at styrke den oprindelige natur i området på Trekanten - herunder ikke mindst flora og fauna - skal hele området stå helt uberørt. De allerede spolerede områder skal indgå i denne fremtidige redningsplan.

Om der forefindes Bilag IV-arter i området med grusgravning skal grundigt undersøges. Det skal også undersøges, om udsatte fisk i søen / søerne - trods kommunalt forbud mod dette - kan øve skade på oprindelige dyrearter. Samsø Kommune har udstedt et diktat: "**Der må ikke udsættes fremmed flora og fauna i søen / søerne v. Grusgraven**". Dette forbud er overtrådt på det skammeligste. Fiskeriet af de udsatte fisk har karakter af "*put & take-fiskeri*". Og så gælder helt særlige krav om toiletforhold og faciliteter til rensning af fisk etc. Dette forefindes ikke på lokaliteten. Der findes ingen tilladelse til hverken grusgravning eller udsætning af fisk i området.

Det forekommer krænkende, at lodsejer fortsætter indvinding af grus efter dispensationen er udløbet. Og det skal være skærpende for bedømmelsen af en ny ansøgning om videre råstofindvinding, at der gennem 1½ år er blevet gravet ulovligt efter grus i området. Både lodsejer og brugere af Grusgraven kan ikke have været i god tro. Indtjeningen fra grus i de 1½ år skal tilbagebetales til stat eller kommune. Der er med overlæg set stort på ulovlig grusgravning og udsætning af fisk. Tilsynsmyndighederne har ikke taget tilsynet alvorligt. Det er på tide myndighederne tager forvaltningsansvaret ad notam og forbyder al videre grusgravning og udsætning af fisk i området.

Med venlig hilsen

Holger Øster Mortensen, Smedevej 6, Snogebæk, 3730 Nexø

Fra: kaos@kaareoester.dk
Til: raastoffer@ru.rm.dk
Cc: "'Pia Deleuran'" <pd@deleuran.dk>; "'Alexander Kloppenborg Lunde'" <allu@tv2oj.dk>
Sendt dato: 11-09-2025 15:40
Vedrørende: Bemærkninger vedr. råstofindvinding, matr.nr. 1a Nordby Hede, Nordby, Samsø Kommune

Til Region Midtjylland

Vedrørende: Ansøgning om ny tilladelse til råstofindvinding på matr.nr. 1a Nordby Hede, Nordby, Samsø Kommune

Tak for tilsendt materiale af 13. august 2025 i ovennævnte sag.

Jeg var ikke bekendt med, at jeg havde egentlig høringsret, men bidrager gerne med bemærkninger. I mange tidligere henvendelser til Region Midtjylland har jeg rejst spørgsmål, fremsat kommentarer samt fremlagt dokumentation i relation til denne komplekse sag.

Det er velkendt, at der siden første gravetilladelse gennem årene er meddelt dispensationer og givet afvigelser fra fredningsafgørelsen for at muliggøre fortsat indvinding. Men samtidig har flere involverede instanser udtrykt betænkeligheder og anført, at den mangeårige råstofgravning som følge heraf nok burde bringes til ophør.

Overfredningsnævnets afgørelse af 17. november 1981, sag nr. 2471/80, fastslår i § 2, at:
”... Det fredede område skal bevares i dets nuværende tilstand. Der må således bl.a. ikke foretages terrænændringer eller ændringer af den hidtidige anvendelse af arealerne.”

Af § 3, stk. b, fremgår der desuden, at undtagelsen vedrørende fortsat gravning i den *daværende eksisterende* ene grusgrav blev formuleret således:

”Det følger ligeledes af § 2, at der ikke må foretages terrænændringer og således hverken ske udnyttelse af forekomster i jorden eller foretages opfyldning, planering eller afgravning. Fredningen er dog ikke til hinder for fortsat grusgravning i den eksisterende grusgrav i skovarealet 'Trekanten' og heller ikke for en sådan ikke-erhvervsmæssig indvinding af grus, sten og sand ...”

Der er som bekendt løbende gennem de talrige år skabt en række efterfølgende grusgrave i området – og i omkring 1½ år er der foregået indvinding uden tilladelse frem til januar 2025.

Efter min og mange andres opfattelse vil en eventuel ny tilladelse til yderligere råstofindvinding – og den dermed fortsatte ødelæggelse af arealets unikke strandvoldssletter, som jo netop blev fredet for at beskytte naturen og det nationalt geologiske interesseområde mod indgreb og ændringer – efterlade regionen, lodsejeren, kommunen, naturfredningsforeningen og ikke mindst øen Samsø et særdeles uheldigt landskabs- og kulturfredningsmæssigt eftermæle i nuværende og kommende generationers øjne.

Mvh.
Kaare Øster

Kaare Øster
kaos@kaareoester.dk
+45 22262611, pr.k. nr.. 3937